

ΛΟΓΟ

THE ART OF SCIENTIFIC MIND

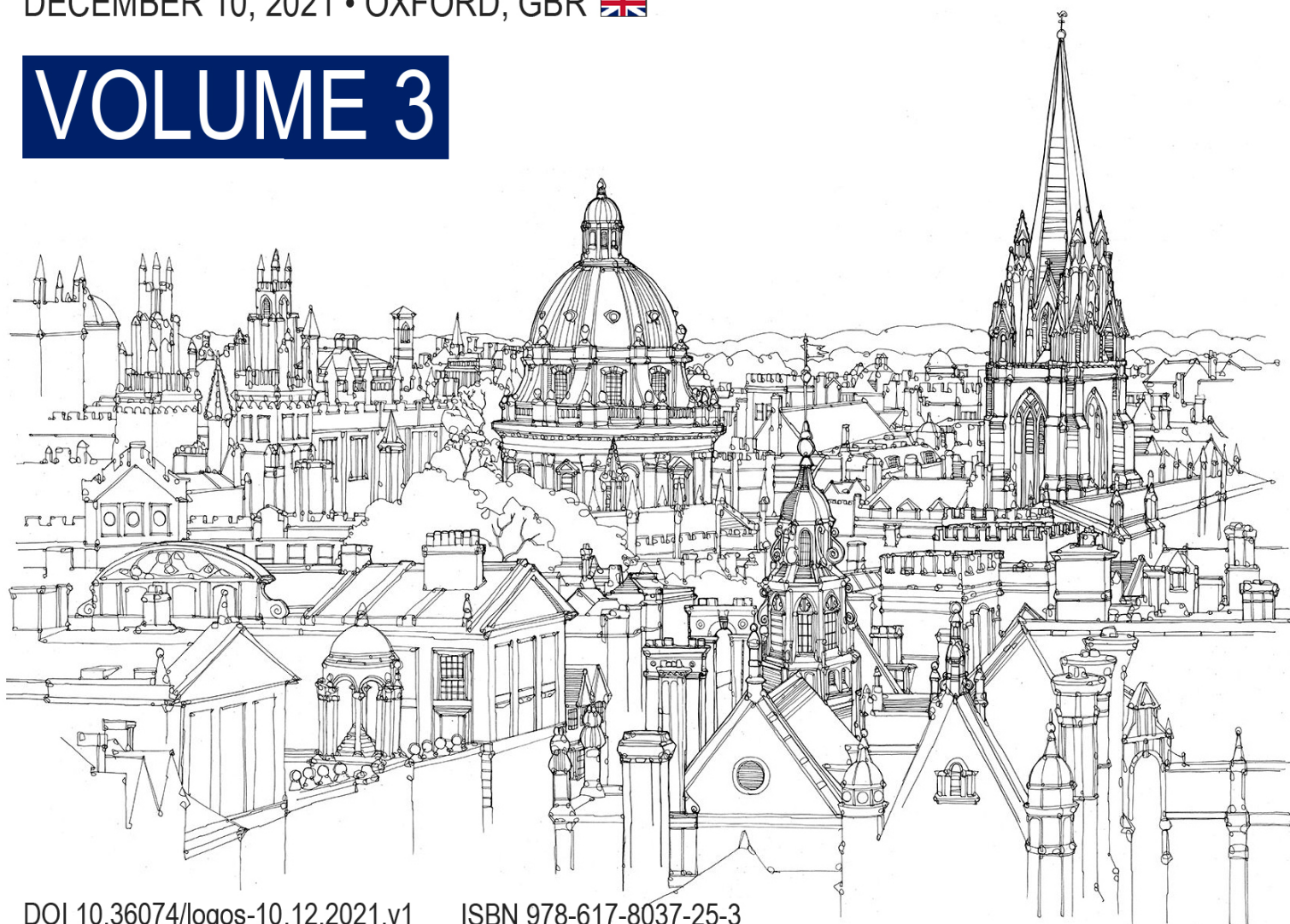
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

WITH PROCEEDINGS OF THE III INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

THEORETICAL AND EMPIRICAL SCIENTIFIC RESEARCH: CONCEPT AND TRENDS

DECEMBER 10, 2021 • OXFORD, GBR

VOLUME 3

DOI 10.36074/logos-10.12.2021.v1
ISBN 978-1-8380555-8-5 (PDF)

ISBN 978-617-8037-25-3
ISBN 978-617-8037-28-4 (volume 3)

EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM

ΛΟΓΟΣ

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

WITH PROCEEDINGS OF THE III INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**«THEORETICAL AND EMPIRICAL
SCIENTIFIC RESEARCH: CONCEPT
AND TRENDS»**

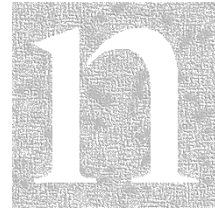
DECEMBER 10, 2021 • OXFORD, UK

VOLUME 3

Oxford, United Kingdom
«P.C. Publishing House»
2021

Vinnytsia, Ukraine
«Yevropeiska naukova platforma»
2021

E
S
P

Chairman of the Organizing Committee: Holdenblat M.

Responsible for the layout: Bilous T.

Responsible designer: Bondarenko I.

The conference is included in the catalog of International Scientific Conferences; approved by ResearchBib and UKRISTEI (Certificate № 204 dated February 25th, 2021); certified by Euro Science Certification Group (Certificate № 22349 dated November 21th, 2021).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0).

Bibliographic descriptions of the conference proceedings are indexed by CrossRef, ORCID, Google Scholar, ResearchGate, OpenAIRE and OUCI.

T 44

Theoretical and empirical scientific research: concept and trends: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference (Vol. 3), Oxford, December 10, 2021. Oxford-Vinnitsia: P.C. Publishing House & European Scientific Platform, 2021.

ISBN 978-617-8037-25-3

«European Scientific Platform», Ukraine

ISBN 978-617-8037-28-4 (VOLUME 3)

«European Scientific Platform», Ukraine

ISBN 978-1-8380555-8-5 (PDF)

«P.C. Publishing House», United Kingdom

DOI 10.36074/logos-10.12.2021.v3

Papers of participants of the III International Scientific and Practical Conference «Theoretical and empirical scientific research: concept and trends», held in Oxford, December 10, 2021, are presented in the collection of scientific papers.

UDC 001 (08)

ISBN 978-617-8037-25-3

ISBN 978-617-8037-28-4 (VOLUME 3)

ISBN 978-1-8380555-8-5 (PDF)

© Participants of the conference, 2021

© European Scientific Platform, 2021

© P.C. Publishing House, 2021

© Oxford Sciences Ltd., 2021

DOI 10.36074/logos-10.12.2021.v3.35

ГЕОПОЛІТИЧНІ ІНТЕРЕСИ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ США В КАСПІЙСЬКОМУ РЕГІОНІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

ORCID ID: 0000-0003-3833-2564

Матей Юлія Федорівна

здобувач вищої освіти історичного факультету

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ORCID ID: 0000-0001-7884-8050

Ямпольська Лариса Миколаївна

канд. іст. наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

УКРАЇНА

При аналізі комплексу проблем у реалізації геополітичних та гео економічних інтересів нерегіональних країн Каспійського регіону особливо виділяються стратегічні питання освоєння вуглеводневих ресурсів, їх транспортування та реалізація найбільшими світовими транснаціональними корпораціями (далі – ТНК).

Не можна не відзначити наявні протиріччя глобального розвитку між ТНК та національними державами. Транснаціональні корпорації формують власну економічну стратегію, яка потребує узгодження з інтересами окремих національних держав, регіонів та світової спільноти загалом. Проте, як показує практика, єдині механізми такого співробітництва поки що не вироблені.

Станом на 2018 р. з 10 найбільших у світі нафтовидобувних компаній, 8 є державними або були нещодавно приватизовані державою [1]. Більшість західних ТНК продовжують демонструвати вищі темпи економічного зростання та капіталізації, ніж аналогічні державні компанії. В умовах турбулентності світової економіки багато державних нафтових компаній перебувають у процесі переоцінки та формування нових бізнес-стратегій, що впливає на ситуацію на міжнародних нафтових та газових ринках [2].

Для характеристики стратегій ТНК США і методів реалізації цих стратегій в Каспійському регіоні на початку ХХ ст. слід виділити такі їх типи [3]:

1. Стратегія пропозицій, що передбачає активне залучення інструментів державного департаменту та всіх можливих структур державного управління для досягнення геополітичних цілей.

2. Стратегія створення коаліції, що ґрунтується на формуванні міжнародної платформи США для успішного розвитку Каспійського регіону у вигляді консорціуму, при активній підтримці торгових та промислових асоціацій США.

3. Законодавча стратегія, що ставить собі за мету формування пакету міжнародних санкцій щодо країн регіону за допомогою участі та прямого лобіювання ТНК у Конгресі США.

4. Медіастратегія, яка полягає у відстоюванні та публічній репрезентації тих чи інших інтересів ТНК та/або США в цілому. Засоби масової інформації використовують для створення більшої наочності потенційних проблем Каспійського регіону для громадськості. Метою стратегії є створення достатньої та необхідної інформаційної підтримки та пропаганди з боку офіційних осіб США.

Транснаціональні корпорації широко використовують озвучений набір стратегій, зокрема створення коаліцій. Відтак, ТНК США залучають організації для участі у роботі коаліції, що складається з провідних американських нафтогазових компаній, що займаються бізнесом у Каспійському регіоні, спеціалізованих торгових та галузевих асоціацій, корпоративних груп при Національній раді з питань зовнішньої торгівлі США. Ця коаліція використовуватиме всі доступні можливості засобів масової інформації, щоб озвучити особливу важливість проблеми нафто- та газотрубопроводів у Каспійському регіоні [4].

Розвиток проєкту «Південний коридор», який має пов'язати Каспійський регіон із Європою нафтовими та газовими трубопроводами, є необхідним елементом американської зовнішньополітичної стратегії. Нафтопроводи Баку – Тбілісі – Джейхан та «Південний Кавказ» здійснюють транзит енергетичних ресурсів від морських шельфів Азербайджану до Грузії та виводять їх через Туреччину на світові ринки природного газу та нафти. Трубопровід Баку – Тбілісі – Джейхан також слугує першим неросійським енергетичним мостом, що забезпечує доступ до ринку для транскаспійських танкерів, які здійснюють перевалку каспійської нафти.

Сполучені Штати Америки, регіональні союзники НАТО та найбільші корпорації, що контролюють транзит ресурсів через «Південний коридор», мають істотні переваги такого регіонального співробітництва, збільшуючи геополітичні переваги, пов'язані з успішним розширенням торгівлі природним газом [5].

Рішення у галузі енергетики у Каспійському регіоні формуються вищим керівництвом Державного Департаменту у зв'язку зі зростаючою стратегічною важливістю цього напрямку. Відповідно, необхідно послідовно підвищувати дипломатичний статус та ранг посланця з євразійської енергетичної безпеки. До того ж його резиденція знаходиться за межами регіону, тому він має більшу можливість об'єктивної оцінки стану міжнародних справ, захисту національних інтересів, може сприяти американським послам у регіоні, які, незважаючи на свою компетентність, зайняті вирішенням багатьох інших двосторонніх проблем.

У зв'язку зі стратегічною значимістю для ЄС екологічних чинників та великою потребою у джерелах енергії посилюється його залежність від стабільного імпорту газу. Через обрану стратегію скорочення викидів вуглеводню, країни – члени ЄС диверсифікують споживання нафти та вугілля, знижують місцеве виробництво газу, а також скорочують виробництво ядерної енергії (Німеччина, Франція), що ще більше збільшує залежність Європейського союзу від імпорту природного газу [2].

У зв'язку з цим слід зазначити, що у 2012 р. представники Сенату США вперше провели оцінку ефективності роботи американського спеціального посланця з євразійської енергетичної безпеки. Зокрема, Сенатом та Конгресом США було проведено аналіз статусу конкуруючих пропозицій щодо проєктів газопроводу від Каспійського басейну до Європи як складової «Південного коридору»; розроблено перспективи транзиту газу з Туркменістану, Іраку, Казахстану у напрямку Східного Середземномор'я або у бік «Південного коридору»; проаналізовано можливості Сполучених Штатів щодо проведення ефективної зовнішньої політики, що забезпечує міжнародну підтримку «Південного коридору», що здійснює транзит енергетичних ресурсів [6].

Корпоративна демократія може стати, на думку представників американської експертної спільноти, важливою складовою політичної демократії, проте досі розв'язання цієї задачі розглядалось як перешкода на

шляху ефективного управління. Для великих американських компаній така реформа є важливим кроком до утвердження моделі корпоративного громадянства. Її двигунами можуть стати, насамперед, ті групи стейкхолдерів, для яких реформа може принести реальні дивіденди, – профспілки або пенсійні та взаємні фонди (mutual funds), що об'єднують портфельні інвестиції міноритарних акціонерів, а також різні рухи цивільних ініціатив, які діють у сфері інтересів корпоративного сектору. Лідерами за темпами зростання соціально відповідального інвестування в США останні 15 років не випадково стали саме взаємні фонди, а загальний обсяг соціально відповідального інвестування в США досяг, за даними за 2015 р., 29 трлн дол. (у 2003 р. цей показник досяг лише 2 трлн дол.) [4].

На відміну від національних держав, де існують законодавчі рамки, що регулюють економічну та значною мірою соціальну поведінку корпорацій (особливо у сфері трудових відносин), на глобальному рівні такого роду регулювання практично відсутнє. Гонитва за максимально можливим прибутком і прагнення за всяку ціну перемогти в конкуренції перетворилися на єдиний лейтмотив їхньої діяльності там, де були відсутні «насколишні» обставини, насамперед у країнах, що розвиваються. Подібні стратегії не в останню чергу визначалися тим, що період, коли експансія ТНК на глобальний ринок стала носити масовий характер, збігся з неоліберальною хвилею, що набирала сили, що зламала в країнах Заходу соціал-реформістську модель [5].

Американський уряд не завжди схвалює діяльність великих корпорацій, але у міжнародних нафтових компаній є організаційна перевага, професійна компетентна команда, економічний потенціал, які дозволяють їм досягати значних успіхів у розвитку нових ресурсів у зарубіжних країнах. Їх діяльність повною мірою відповідає стратегічним урядовим цілям США, що полягає у стимулюванні пропозиції на ринку міжнародних нафтових ресурсів. Насправді великі міжнародні нафтові компанії мають суттєві важелі впливу на сферу торгівлі своєму ринку й вимагають собі преференцій на ринках інших країнах у вигляді явного втручання американського уряду.

Список використаних джерел:

- [1] 10 найбільших у світі нафтогазових компаній: що про них варто знати. (2018). Вилучено з <https://bakertilly.ua/news/id44370>.
- [2] Бак, Г.В. (2012). Лідерство транснаціональних корпорацій у світовому створенні інновацій. *Економічний часопис-XXI*, (3-4), 16-19. Вилучено з <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/48230>.
- [3] Кривов'язюк, І.В. (2016). Сучасне трактування та динамізм розвитку сектору транснаціональних корпорацій світу. *Глобальні та національні проблеми економіки*, (13), 74–78. Вилучено з <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/16.pdf>
- [4] Ямпольська, Л.М., Матей, Ю.Ф. (2021). Проблема статусу Каспійського моря у геополітичних стратегіях зацікавлених держав на рубежі ХХ-ХХІ ст. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки*, (33), 128–143. Вилучено з <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6358/1/Ямпольська%20Л.М.%20Матей%20Ю.Ф.%20Проблема%20статусу%20Каспійського%20моря%20у%20геополітичних%20стратегіях%20зацікавлених%20держав.pdf>
- [5] Косьміна, В.В. (2013). Експорт філіалів транснаціональних корпорацій США із нових індустриальних країн Азії. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, (112), 315–319. Вилучено з http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2013_112_02.pdf#page=315
- [6] Матей Ю.Ф. Ідея «Великої Південної Азії»: новий регіональний підхід США до країн Прикаспію. *Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції* (с. 192-194). 19 березня, 2021, Харків, Україна: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Вилучено з <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5294/1/Матей%20Ю.Ф.%20Ідея%20«Великої%20Південної%20Азії».pdf>